

Nationaal Coördinator Groningen

gemeente
Het Hogeland

Lokaal plan van aanpak versterking 2023 van Het Hogeland

Zoals ingestemd door de lokale stuurgroep versterking Het Hogeland op 27 oktober 2022

Nationaal Coördinator Groningen

gemeente
Het Hogeland

Voorwoord

Beste lezer,

Ze staan weer volop in de belangstelling: de gasbevingen. De bij tijden ontluisterende verhalen in de Tweede Kamer die helder maken dat de provincie Groningen én de Groningers jaren lang zijn geschouwd en feitelijk in de steek zijn gelaten: 'red je er maar mee' is het credo te lang geweest..

En dan de grilligheid die zich op drie kilometer diepte in de bodem afspeelt. Grilligheid die onlangs resulteerde in een reeks van bevingen in het noordoostelijke deel van onze gemeente. Met niet alleen ingrijpende gevolgen voor onroerend goed; de onzekerheid, de gevoelens van onmacht en onveiligheid en de terecht woede die de bevingen oproepen, zijn een zo mogelijk nog kwalijker gevolg.

We moeten een realistische bril ophouden. Ondanks de afname van de gasproductie in het Groningenveld – en de stop op de productie op afzienbare termijn – blijven Groningen en de Groningers de komende tientallen jaren de gevolgen ondervinden van de ongebreidelde winning.

Dat gegeven maakt dat er vaart moet worden gemaakt met de versterkingsoperatie. Onze inwoners hebben recht op een veilige woonomgeving. Op een omgeving die ook voor de toekomst perspectieven biedt.

Vaart maken... Zeker. Een absolute voorwaarde om op afzienbare termijn te komen tot een perspectief voor het Hogeland en de Hogelandsters. Maar die vaart moet gepaard gaan met zorgvuldigheid; met het wegen van de belangen van alle betrokkenen.

Dat vereist een subtiel samenspel tussen die betrokkenen. In dat samenspel houden we vooral de belangen, de wensen en verlangens van hen voor ogen voor wie we het uiteindelijk doen: onze inwoners. Die móeten nauw bij het ingrijpende proces betrokken worden. Die móeten gehoord worden. Die móeten perspectief worden geboden.

Juist dat laatste beoogt dit lokale programmaplan voor 2023 te verschaffen. Concrete stappen op weg naar een Hogeland waar het nóg beter toeven is. Waar wonen, werken, recreëren, verblijven, opgroeien en oud worden zorgeloos kan in een veilige, duurzame en toekomstbestendige omgeving.

In de voorgaande jaren is daarmee een start gemaakt. Met vallen en opstaan. Met de weg vinden op de tast. Met pionieren. Met leren en met reflecteren.

Het Groninger aardbevingsgebied, waaronder de gemeente Het Hogeland, staat voor een uitdaging van een omvang die zijn gelijke in de geschiedenis amper kent. Maar we nemen de handschoen op en gaan door op de ingeslagen weg. Een weg die wat ons betreft een helder einddoel heeft: een 'Hogeland dat met vertrouwen de toekomst in kan.

Die weg leggen we met vaart en met zorgvuldigheid af.

Namens de lokale stuurgroep versterking Het Hogeland,

Henk Jan Bolding
Burgemeester

Mariette de Visser
Wethouder

Inhoud

Voorwoord	2
Samenvatting: opdracht van Het Hogeland aan NCG voor 2023	4
1. Inleiding en verantwoording	5
1.2 Veranderingen op het gebied van randvoorwaarden, uitgangspunten, methoden, normen en afspraken	5
2. Prioritering van de versterkingsopgave	9
2.1 Prioritering.....	9
2.2 Beschikbare capaciteit	9
2.3 Herbeoordelingen	10
2.4 Loket opname op verzoek	10
2.5 Typologieaanpak.....	12
2.6 Versterkingsadviezen in 2023.....	13
2.7 MJVP.....	13
2.8 Afspraken over afwijken van de prioritering.....	14
2.9 Gebouwen die voldoen aan de veiligheidsnorm	14
3. Lokaal plan van aanpak 2023 in cijfers en afspraken	16
4.1 Opdrachtenplanning voor 2023	17
4.2 restant van de opgave van 2021/2022	18
4.3 Doorkijk van de versterkingsopgave / lopen we nog op schema?	19
4.4 Tijdelijke huisvestingsopgave	20
4.5 Een gebiedsgerichte aanpak waar het kan	22
4.6 samenwerking	22
4.7 verschillende uitvoeringsstromen	22
4.8 Sectorale programma's.....	23
4. Sociaal en gezondheid	25
4.1 Ontwikkelingen in 2023.....	25
4.2 Méér dan de versterkingsopgave	26
5. Communicatie.....	27
5.1 Communicatie over versterking van woning	27
5.2 Communicatie bij een gebiedsgerichte aanpak.....	27
5.3 participatie bij de versterkingsopgave.....	29
5.4 Communicatiemiddelen	29
Bijlagen.....	30
I. Mijlpalenoverzicht van NCG	30

Samenvatting: opdracht van Het Hogeland aan NCG voor 2023

Processtap Opdracht van gemeente Het Hogeland aan NCG	
Algemeen	<ol style="list-style-type: none"> I. De gemeente Het Hogeland en NCG komen overeen dat gemaakte afspraken over de uitvoering van de lokale plannen van aanpak (LPVA) 2020 en 2021/2022 worden nagekomen, tenzij expliciet anders aangegeven in dit lokale plan van aanpak. II. Op het moment dat NCG de opdrachten niet kan uitvoeren binnen de afgesproken termijn, dan communiceert NCG dit tijdig met de gemeente en ook met de betreffende eigenaren. Tevens is het dan aan NCG om een alternatieve afspraak voor te stellen aan de gemeente Het Hogeland. III. Bij de totstandkoming van het lokaal plan van aanpak versterking 2023 heeft NCG een opdrachtenplanning gepresenteerd (4.2). De afspraken die gemeente Het Hogeland met NCG maakt zijn weer gebaseerd op de door NCG gepresenteerde planning. NCG geeft hiermee aan welke adressen/projecten ze op welk moment in welke fase kunnen oppakken. Gemeente Het Hogeland accepteert deze planning en geeft NCG opdracht om deze uit te voeren. IV. NCG rapporteert in de lokale stuurgroep over de voortgang van de uitvoering van het lokaal plan van aanpak versterking 2023. Dit doen ze op basis van de gegeven opdrachten. V. Gemeente Het Hogeland daagt NCG uit om haar beoordelings- en uitvoeringscapaciteit te vergroten of de opgave te versnellen door op een slimme en inventieve manier te kijken naar mogelijkheden. De gemeente staat hierbij open voor voorstellen die dit mogelijk maken. VI. NCG houdt in een veranderdocument bij welke veranderingen ontstaan door de herijking van het meerjarenversterkingsplan. Hierin geven ze aan of het impact heeft op LPVA en wat de impact is.
Opname	<p>De gemeente Het Hogeland geeft NCG opdracht om:</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Alle adressen in de versterkingsopgave die nog geen opname hebben gehad, waar wel een opname nodig is en waarvan de eigenaren een opname willen, op te nemen. Ongeacht de werkstroom, risicoprofiel en prioriteit.
Beoordeling	<p>De gemeente Het Hogeland geeft NCG opdracht om:</p> <ol style="list-style-type: none"> I. In 2023 alle adressen in de versterkingsopgave te beoordelen die nog niet zijn beoordeeld en de versterkingsadviezen of op norm verklaringen te delen met de eigenaren. Ongeacht de werkstroom, risicoprofiel en prioriteit. <ol style="list-style-type: none"> a. Bij afwijkingen: alle eigenaren in de versterkingsopgave horen uiterlijk 31 december 2023 iets over een beoordeling waardoor ze weten wanneer ze dan wel iets kunnen verwachten. II. Duidelijk te maken welke impact loket opname op verzoek (LOOV) heeft op het doel om alle beoordelingen in 2023 af te ronden en hoe er na 2023 met LOOV wordt omgegaan.
Project vaststellen	<p>De gemeente Het Hogeland geeft NCG opdracht om:</p> <ol style="list-style-type: none"> I. De adressen in de volgorde zoals afgesproken vast te stellen in een project en richting uitvoering te brengen zodat inwoners van Het Hogeland zo snel mogelijk duidelijkheid hebben over wat er nodig is om veilig te wonen.
Uitvoering	<p>De gemeente Het Hogeland geeft NCG opdracht om:</p> <ol style="list-style-type: none"> I. De lopende projecten uit te voeren volgens eerder gemaakte planning op basis van eerder gemaakte afspraken. II. De adressen in de volgorde zoals afgesproken uit te voeren zodat inwoners van Het Hogeland zo snel mogelijk veilig wonen.

1. Inleiding en verantwoording

Als gevolg van gaswinning uit het Groningenveld zijn er woningen en andere gebouwen die niet voldoen aan de zogenaamde veiligheidsnorm zoals vastgesteld in de Mijnbouwwet. Voor gemeente Het Hogeland staat voorop dat inwoners veilig kunnen wonen, werken, leren en recreëren op Het Hogeland. Het liefst zo snel mogelijk. De gemeente is verantwoordelijk voor het bepalen van de prioriteit van de versterkingsopgave. De gemeenteraad moet in een lokaal plan van aanpak (LPVA) vaststellen in welke volgorde gebouwen moeten worden opgenomen, beoordeeld en versterkt. Hiervoor is de gemeente in grote mate afhankelijk van informatie en cijfers van Nationaal Coördinator Groningen (NCG). Enerzijds is dit plan van aanpak een opdracht van gemeente Het Hogeland aan NCG. Anderzijds zien we het als een contract met NCG dat we graag nagekomen zien worden. Als later blijkt dat NCG de opdracht niet uit kan voeren of een gemaakte afspraak niet na kan komen, doet NCG tijdig en proactief een alternatief voorstel aan gemeente Het Hogeland (als opdrachtgever). Daarnaast is het lokaal plan van aanpak een kader stellend document waarmee de gemeente aangeeft binnen welke kaders NCG de versterkingsopgave naar beste inzicht kan uitvoeren terwijl de grote lijn en daarmee de uitlegbaarheid gewaarborgd is. Met het accepteren van het plan van aanpak committeren alle betrokken partijen zich aan de hierin gestelde kaders. Tegelijkertijd geven de partijen daarmee aan hun uiterste best te doen om de versterkingsopgave in lijn met dit lokaal plan van aanpak uit te voeren.

Dit plan wordt met instemming van de lokale stuurgroep ter instemming aangeboden aan het college van burgemeester en wethouders en vervolgens vastgesteld door de gemeenteraad van Het Hogeland. Toetsing door SodM en NCG zit inbegrepen in dit traject.

1.2 Veranderingen op het gebied van randvoorwaarden, uitgangspunten, methoden, normen en afspraken

Ten opzichte van het lokaal plan van aanpak 2021/2022 zijn er een aantal veranderingen op het gebied van randvoorwaarden, normen en afspraken te benoemen. Hieronder worden deze wijzigingen weergegeven.

1.2.1 Bestuurlijke afspraken

Op 6 november 2020 zijn er bestuurlijke afspraken versterking Groningen gemaakt. Met deze afspraken zijn de verschillende situaties in de versterkingsopgave en erbuiten onderverdeeld in blokken. De afspraken beschrijven een pakket aan subsidies en keuzes per blok. (Een overzicht van alle bestuurlijke afspraken vindt u op: www.hethogeland.nl/aardbevingen). In het vorige plan van aanpak is daar meer over geschreven. Hierbij een korte samenvatting van de verschillende blokken van de bestuurlijke afspraken:

- Blok A: alle gebouwen die al een versterkingsadvies hebben (op 6 november 2020) of waar reeds bestuurlijke afspraken over zijn gemaakt, worden op basis van die adviezen versterkt, tenzij de eigenaar kiest voor een herbeoordeling.

- Blok B: gebouwen waar een specifieke situatie speelt en op 6 november 2020 onderdeel zijn van de versterkingsopgave. Behoren tot deze categorie om te voorkomen dat bij toepassing van de nieuwste norm (NPR), er binnen het dorp, wijk of straat verschillen ontstaan die leiden tot sociale ontwrichting.
- Blok C: Eigenaren in deze categorie hebben een gebouw die voor 6 november 2020 in de versterkingsopgave is opgenomen omdat dit gebouw mogelijk niet aan de norm voldoet. Voor deze woningen zijn op 6 november 2020 nog geen versterkingsadviezen beschikbaar en ze behoren niet in Blok A of Blok B.

Ten opzichte van het lokaal plan van aanpak 2021/22 zijn de volgende wijzigingen aangebracht:

Blok B: Aantal adressen in Het Hogeland: 326 in plaats van 240.

Blok C: Aantal adressen in Het Hogeland: 434 in plaats van 520

Deze wijziging komt door het toevoegen van 86 woningen in Uithuizen aan Blok B uit blok C. Bij het ander analyseren van de regeling en het afzetten tegen de adressen in de versterkingsopgave ontdekten we dat deze 86 woningen voldoen aan de criteria van Blok B maar nog niet in Blok B zaten. Dit is hersteld.

1.2.2 Wijziging van de Tijdelijke wet Groningen in verband met de versterking van gebouwen in de provincie Groningen

Het wetsvoorstel wijziging 'tijdelijke wet Groningen in verband met de versterking van gebouwen' is ingediend op 13 oktober 2020. Het doel van dit voorstel is het bereiken van veilige gebouwen in Groningen. Daartoe biedt het voorstel een publieke regeling met een navolgbaar en transparant versterkingsproces voor de gebouwen in Groningen. De rollen en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen, waaronder gemeenten, worden vastgelegd en de positie van de eigenaar wordt verbeterd. Tevens worden er mogelijkheden geboden om de uitvoering te versnellen.

Met dit voorstel wordt de publieke aanpak van de versterking van gebouwen wettelijk verankerd, in het verlengde van het wettelijk regelen van de afhandeling van schade door bodembeweging als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag bij Norg door de overheid, en krijgt de risicogerichte aanpak een wettelijke basis.

Gebouwen komen in aanmerking voor versterkingsmaatregelen indien zij niet aan de veiligheidsnorm voldoen. Om te bepalen of een gebouw veilig is, wordt de zogeheten Meijdamnorm gehanteerd. Deze norm beschrijft de maximaal aanvaardbare kans dat een individu overlijdt in of bij een gebouw door een aardbeving en is gesteld op een kans van 1 op de 100.000 per jaar.

Het voorstel heeft betrekking op gebouwen in de Groningse gemeenten waar veiligheidsrisico's bestaan vanwege aardbevingen als gevolg van de gaswinning.

Het wetsvoorstel is een aanvulling op de Tijdelijke wet Groningen ([35.250](#)) waarin de publiekrechtelijke schadeafhandeling door de overheid is beschreven. (bron: [Versterking gebouwen in de provincie Groningen \(35.603\) - Eerste Kamer der Staten-Generaal](#))

1.2.3 Toevoeging van adressen aan de scope van de versterkingsopgave

'Is mijn adres onderdeel van de versterkingsopgave?' is een van de meest gestelde vragen van woningeigenaren in Het Hogeland. Als een adres in de versterkingsopgave zit dan heeft de eigenaar hierover een bericht gehad van NCG en ook van de gemeente. Adressen, vaak huizen, zijn sinds 2015 onderdeel geworden via verschillende aanlooproutes. Complexe schades, risicovolle gebouwelementen, een uitgebreid onderzoek, een acuut onveilige situatie, een verhoogd of lichtverhoogd risicoprofiel of een individueel traject. In het LPVA 2020 beschreven we alle trajecten. Helaas heeft niet iedere route geleid tot toevoeging aan de versterkingsopgave. Soms omdat de route van een specifieke aanpak op een adres al doorlopen was en de (onveilige)situatie op dat moment verholpen. Of omdat regimes veranderden, kennis zich ontwikkelde en met name omdat de gaswinning is afgebouwd. De versterkingsopgave bestaat uit een divers adressenbestand. Alle adressen hebben in ieder geval één ding met elkaar gemeen. Op een bepaald moment is er getwijfeld of het adres voldeed aan de veiligheidsnorm. Dus de eigenaren van al deze adressen krijgen op een bepaald moment een uitspraak over de veiligheid van hun gebouw. Omgekeerd zou je kunnen stellen dat er bij de bewoners van de adressen die niet in de versterkingsopgave zitten geen twijfels zijn dat het gebouw niet voldoet aan de veiligheidsnorm. En toch is dat ook weer lastig te begrijpen voor onze inwoners omdat er situaties bekend zijn waar adressen niet in de versterkingsopgave zitten terwijl ogenschijnlijk soortgelijke gebouwen er wel in zitten. Wat het nog lastiger maakt is dat er soms gebouwen zijn met veel schade die niet in de versterkingsopgave zitten en gebouwen met weinig schade grondig versterkt moeten worden. Dit komt omdat schade niet altijd iets zegt over de veiligheid van de woning. Terwijl schade vaak wel zorgt voor twijfels bij bewoners over de veiligheid. Over de samenstelling van de scope van de versterkingsopgave bestaat veel onduidelijkheid. Op dit moment onderzoek Adviescollege veiligheid Groningen (ACVG) of voldoende aannemelijk kan worden gemaakt dat gebouwen buiten de scope aan de veiligheidsnorm voldoen. Voorop staat dat gemeente Het Hogeland wil dat alle inwoners veilig wonen. Als daaraan wordt getwijfeld dan moeten gebouwen worden onderzocht. Dit is de taak van NCG.

Loket opname op verzoek

Ondanks dat een groot aantal inwoners nog nooit bericht hebben gehad waarin wordt aangegeven dat er twijfels zijn of een woning voldoet aan de veiligheidsnorm, is het wel goed te begrijpen dat woningeigenaren zich soms onveilig voelen in hun woning. Voor deze mensen is Loket opname op verzoek (LOOV) in het leven geroepen. Woningeigenaren kunnen zich aanmelden voor dit traject als ze nog niet in de versterkingsopgave zitten. Als uit de opname op verzoek blijkt dat een huis veilig is dan hoeft er geen actie meer te worden ondernomen. Eigenaren krijgen hiervan een bevestiging. Als uit de opname blijkt dat er een vervolgactie nodig is om te bepalen of het huis wel veilig is dan wordt het huis toegevoegd aan de versterkingsopgave van de gemeente. NCG informeert de eigenaar en de gemeente van de uitkomst van de opname op verzoek. De gemeente bevestigt aan de eigenaar en NCG dat de woning onderdeel is van de versterkingsopgave. Op het moment van toevoeging zijn de op dat moment geldende afspraken en voorwaarden van toepassing.

Discretionaire bevoegdheid van de burgemeester

Toevoeging van de versterkingsopgave is een verantwoordelijkheid van de bewindspersoon van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK). Deze is immers verantwoordelijk voor de veiligheid van inwoners in het aardbevingsgebied. NCG is de uitvoerder van deze verantwoordelijkheid. Er zijn echter situaties waar sprake is van twijfels en zorgen over de veiligheid van een woning, vaak in een complexe situatie, in relatie tot de aardbevingsproblematiek. Situaties die zo complex zijn dat iedere uitleg over reguliere processen te kort schiet. Twijfels over de (on)veiligheid van de woning worden in dergelijke gevallen niet altijd weggenomen door de uitkomst van loket opname op verzoek. Het is de wens van de gemeente dat de gemeente in zo'n geval, bij wijze van hoge uitzondering, gebruik maakt van een discretionaire bevoegdheid van de burgemeester en het specifieke adres aandragen bij NCG. NCG zorgt ervoor dat dit adres vervolgens onderdeel wordt van de scope en beoordeeld wordt. Dit is in de beleving van de gemeente echter geen wijd openstaande achterdeur om adressen alsnog toe te voegen. Deze bevoegdheid wordt met hoogste mate van terughoudendheid en omzichtigheid behandeld en in goed overleg met NCG. De gemeente neemt deze discretionaire bevoegdheid uiterst serieus omdat ze beseft welke impact dit heeft. Daartegenover staat dat de gemeente verwacht dat EZK uitgevoerd door NCG een dergelijk verzoek van de gemeente uiterst serieus neemt.

2. Prioritering van de versterkingsopgave

In het LPVA 2021/2022 hebben we de manier waarop we de versterkingsopgave hebben geprioriteerd geïntroduceerd. Deze prioritering was nodig omdat NCG te weinig opname-, beoordelings- en uitvoeringscapaciteit heeft om alle adressen tegelijk op te pakken. Om ervoor te zorgen dat opname, beoordeling en uiteindelijk het op norm brengen van gebouwen op een navolgbare manier gebeurt, hebben we een volgorde aangebracht. Hierbij houden we rekening met de mate van onveiligheid van het adres, de omgeving van het adres en het houden van voortgang in de opgave en waar het kan versnellen. Voorop staat dat we projecten die al ver in het traject zijn niet vertragen.

2.1 Prioritering

1. **Uitvoeringsprioriteit:** lopende projecten die al in de uitvoeringsfase zitten worden gewoon volgens planning uitgevoerd.
2. **Veiligheidsprioriteit:** adressen met een verhoogd risicoprofiel hebben de hoogste prioriteit. Dan volgen adressen met een licht verhoogd risicoprofiel en vervolgens adressen met een normaal risicoprofiel (die in de versterkingsopgave zitten).
3. **Gebiedsprioriteit:** we willen niet beginnen in buurten/straten/wijken om daar dan een paar jaar later weer terug te komen. We willen aaneengesloten werkzaamheden in een dorp/buurt/wijk/straat. De gebiedsprioriteit volgt op de risicoprioritering.
4. **Capaciteitsprioriteit:** we willen geen uitvoeringscapaciteit ongebruikt laten. Soms komt het voor dat er ineens extra capaciteit beschikbaar is. Als er geen projecten met een verhoogd risicoprofiel klaar zijn om opgepakt te worden dan kunnen projecten met een licht verhoogd risico aangedragen worden of, als die nog niet zover zijn, zelfs projecten met een normaal risicoprofiel.
5. **Kansenprioriteit:** NCG geeft aan, nu er steeds meer versterkingsadviezen met eigenaren worden gedeeld, dat de versterking van sommige gebouwen relatief eenvoudig zijn zodat deze snel in een versterkingsproject kunnen worden opgepakt. Deze projecten kunnen separaat worden opgepakt en verminderen de druk op de reguliere uitvoeringscapaciteit. In de praktijk kan het dus voorkomen dat een simpele versterking van een woning met een licht verhoogd risicoprofiel eerder wordt opgepakt dan een wat complexere versterking van een woning met verhoogd risicoprofiel.

2.2 Beschikbare capaciteit

De versterkingsopgave kent zich door een tekort aan capaciteit. Om dit op te lossen zijn batches/prioritering/mandjes etc. in het leven geroepen. Simpelweg omdat niet alle adressen in de versterkingsopgave tegelijk kunnen worden opgenomen, beoordeeld en versterkt (indien nodig). Dit is niet alleen een probleem van Het Hogeland maar van de hele regio. Daarom wordt beschikbare capaciteit voor opname, beoordeling en uitvoering van NCG verdeeld over de aardbevingsgemeenten. Vaak naar rato van het aantal adressen per gemeente in een bepaalde fase van het versterkingstraject. NCG geeft aan in 2023 alle beoordelingen te hebben afgerond. Dus alle eigenaren die nog wachten op een beoordeling van hun gebouw in de versterkingsopgave krijgen dat uiterlijk 31

december 2023 te horen. Of in uitzonderlijke gevallen krijgen ze bericht van NCG over de beoordeling. Dit ligt anders voor uitvoeringscapaciteit en door invoering en verdere ontwikkeling van het meerjarenversterkingsplan (MJVP). NCG heeft opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat om in 2028 klaar te zijn met de versterkingsopgave. Gemeente Het Hogeland koppelt de prioritering aan het MJVP en daarmee heeft NCG de ingrediënten om ervoor te zorgen dat inwoners van Het Hogeland veilig wonen en dat het gebeurt volgens een volgorde die we kunnen uitleggen. Het MJVP is zo ingericht dat NCG aan die opdracht kan voldoen en in 2028 klaar kan zijn. Het MJVP is ingericht met doorlooptijden van trajecten, alle mijlpalen, alle adressen, beschikbare capaciteit, schattingen over benodigde capaciteit, voorspellingen over uitkomsten en interne processtappen van NCG. Daarmee kan NCG plannen wanneer welke capaciteit op welke plek nodig is om klaar te zijn in 2028. Wel met een slag om de arm vanwege gebruikte aannames en schattingen. Voor 2023 heeft NCG de mogelijkheid om 203 adressen richting uitvoering te brengen. Het is goed om te realiseren dat capaciteit in 2023 niet meteen bouwen in 2023 betekent. Er gaat een intensief proces aan vooraf waarin eigenaar en NCG de voorbereidingen treffen om uiteindelijk tot bouwen over te gaan. NCG heeft een gemiddelde doorlooptijd berekend en die is onderdeel van de formule van het MJVP. Hoofdpijn is dat deze capaciteit in Het Hogeland nu nodig is om in 2028 klaar te zijn.

2.3 Herbeoordelingen

Eigenaren van wie het gebouw/woning/adres beoordeeld is op basis van een NPR ouder dan 2020 (zie vorige plan van aanpak) hebben de mogelijkheid om een herbeoordeling aan te vragen op basis van de nieuwste NPR. De verwachting is dan dat er minder – tot zelfs geen- versterking nodig is. Als de eigenaar kiest voor een herbeoordeling dan gaat het versterkingsadvies naar een herbeoordelingstraject. Dit geeft ruimte om volgende klaarliggende versterkingsadviezen door te schuiven naar de uitvoering als de eigenaren dat willen. De prioritering zoals aangegeven in paragraaf 2.1 bepaalt de volgorde. Als na herbeoordeling blijkt dat er toch nog versterking nodig is dan komen de herbeoordeelde gebouwen terug in de opgave. De gebiedsprioriteit (prioriteit 3 paragraaf 2.1) bepaalt dan de volgorde omdat er dan geen sprake meer is van urgentie vanuit een verhoogd of licht verhoogd risicoprofiel. Na herbeoordeling is het denkbaar dat er op dat moment geen uitvoeringscapaciteit beschikbaar is om de eventuele geadviseerde versterking direct uit te voeren. Op het moment dat eigenaren mogen kiezen voor een herbeoordeling moet helder en transparant worden gecommuniceerd dat het versterkingsadvies na herbeoordeling mogelijk niet direct zou kunnen worden uitgevoerd.

Inmiddels hebben eigenaren van 408 adressen gekozen voor een herbeoordeling van de 1050 adressen die in aanmerking komen voor een herbeoordeling.

2.4 Loket opname op verzoek

In het vorige lokaal plan van aanpak introduceerden we Loket opname op verzoek (LOOV) van NCG. Gebouwen die via LOOV worden toegevoegd aan de scope van de versterkingsopgave worden meteen geprioriteerd. De gebiedsprioriteit bepaalt dan op welk moment een volgende stap wordt gezet. Het kan dus zijn dat een adres in Kantens dat via LOOV in de opgave is gekomen eerder wordt beoordeeld dan een adres in Uithuizermeeden dat via LOOV in de opgave is gekomen. In het vorige

plan van aanpak beschreven we het proces van LOOV. Formeel vraagt NCG toestemming aan de gemeente om een adres toe te voegen, waarvan na een opname op verzoek wordt getwijfeld of het voldoet aan de veiligheidsnorm. Gemeente Het Hogeland zal hier altijd positief op reageren en geeft bij NCG aan dat het adres volgens prioritering kan worden ingepland. In totaal hebben 214 eigenaren zich aangemeld voor LOOV. Onderstaande tabel laat zien dat er daarvan 90 adressen zijn toegevoegd aan de scope van de versterkingsopgave.

Dorp	Aantal adressen toegevoegd via LOOV
Adorp	3
Bedum	6
Eppenhuisen	2
Kantens	8
Leens	1
Noordwolde	1
Onderdendam	2
Oosternieland	1
Rodeschool	3
Rottum	4
Sauwerd	1
Startenhuisen	1
Tinallinge	2
Uithuisen	17
Uithuizermeeden	16
Usquert	5
Warffum	5
Winsum	1
Zandeweer	8
Zuidwolde	3
Eindtotaal	90

2.5 Typologieaanpak

In het vorige lokaal plan van aanpak beschreven we de typologieaanpak. Met de typologie worden dezelfde soort gebouwen hetzelfde beoordeeld en niet een voor een afzonderlijk.

Bij het beoordelen van de veiligheid kijkt de bouwkundige eerst of het gebouw lijkt op andere gebouwen in het aardbevingsgebied. Als een gebouw binnen een vastgestelde typologie past kan de bouwkundige op basis van de berekeningen die al gedaan zijn voor dit type en de locatie van het gebouw bepalen of versterking nodig is. Gebouwen teveel afwijken van een typologie worden met een klassieke beoordelingsmethode volgens de nieuwste NPR-norm beoordeeld.

De typologieaanpak heeft impact op onze prioritering omdat een typologie eerst gevalideerd moet worden alvorens het kan worden gebruikt om gebouwen te beoordelen. Validering van deze typologieën gebeurt door TNO NCW en ACVG. We hebben voorbeelden dat gebouwen in onze versterking een hogere prioriteit hebben, vaak vanwege het risicoprofiel of de locatie ten opzichte van gebouwen met een hoger risicoprofiel, maar dat ze niet kunnen worden beoordeeld omdat de typologie nog niet bruikbaar is. In dat geval schuiven deze adressen naar achteren. Er komt dan helaas geen beoordelingsruimte voor in de plaats omdat die complete typologie er simpelweg nog niet is. Dit werd pas duidelijk in de loop van 2022. Mogelijk betekent dit dat deze adressen regulier worden beoordeeld. Op de achtergrond werkt NCG aan een manier om deze adressen toch voortvarend op te kunnen pakken. Mogelijk zijn dit de uitzonderlijke adressen die in 2023 geen beoordeling ontvangen. De eigenaren krijgen daar overigens wel een bericht over.

Daarnaast zien we dat er meer gebouwen dan verwacht te veel afwijken van de standaard en daardoor niet typologisch beoordeeld kunnen worden. Deze adressen worden met een klassieke beoordelingsmethode volgens nieuwste NPR beoordeeld. De prioritering van paragraaf 2.1 bepaalt de plek van deze adressen in de volgorde van onze opgave. De onderstaande tabel laat zien hoeveel adressen typologisch (kunnen) worden beoordeeld, hoeveel adressen regulier worden beoordeeld en hoeveel adressen in eerste instantie typologisch zouden worden beoordeeld maar vanwege uitval of uitblijven van typologie anders worden beoordeeld.

Plaats	typologiebeoordeling	Uitval typologiebeoordeling	Typologie komt niet meer	Reguliere beoordeling
Adorp	1			2
Bedum	149		2	214
Den Andel				1
Eppenuizen	1			8
Kantens	144	26	10	38
Leens	1			
Noordwolde	1			1
Oldenzijl	3			12
Onderdendam	2			5
Oosternieland	2			6
Oudeschip				1
Rasquert				1

Rodeschool	5			6
Rottum	3			18
Sauwerd	2			
Startenhuizen				6
Stitswerd	2	1		6
Tinallinge				6
Uithuizen	823	12	14	407
Uithuizermeeden	228	2	23	118
Usquert	4			14
Warffum	5	2		18
Wetsinge				1
Winsum	69	5		12
Zandeweer	101	7	1	24
Zuidwolde	2			
Eindtotaal	1548	55	50	925

2.6 Versterkingsadviezen in 2023

Zoals eerder genoemd streeft NCG ernaar dat alle gebouwen in de versterkingsopgave zijn beoordeeld in 2023. Onze vertaling hiervan is dat alle eigenaren van gebouwen in de versterkingsopgave in Het Hogeland weten of hun woning voldoet aan de veiligheidsnorm of weten wat er moet gebeuren om ervoor te zorgen dat de woning voldoet aan de veiligheidsnorm (versterkingsadvies). Concreet zouden we dit vertalen naar: alle eigenaren ontvangen uiterlijk 31 december 2023 een versterkingsadvies of een norm verklaring van NCG. We weten echter nu al dat dit niet gaat lukken. Omdat deze planning uitgaat van versnelling in beoordeling door typologieaanpak. We zien dat de uitval van typologie hoger is en dat typologieën mogelijk helemaal niet worden doorontwikkeld. NCG is bezig een alternatieve oplossing te ontwikkelen voor deze adressen. Daarnaast blijven er adressen worden toegevoegd aan de versterkingsopgave via loket opname op verzoek. Voor deze adressen is het aannemelijk dat ze nog geen normverklaring of versterkingsadvies hebben op 31 december 2023. Wel dringen we er bij NCG op aan dat alle eigenaren in de versterkingsopgave uiterlijk 31 december 2023 iets horen over een beoordeling waardoor ze weten wanneer ze dan wel iets kunnen verwachten.

2.7 MJVP

Zoals eerder aangegeven bevat het MJVP voor de opgave van Het Hogeland de prioritering van gemeente Het Hogeland. Net zoals vorig jaar kunnen we met behulp van het MJVP een doorkijkje geven van de verwachte planning van de versterkingsopgave per dorp. Hierbij moeten we zeggen dat er nog altijd gerekend wordt met onzekerheden en aannames en er pas achteraf kan worden gezegd of alles volgens plan verlopen is. Daarnaast is het MJVP in continue ontwikkeling. Aannames worden bijgesteld, voortgang wordt doorgevoerd en ontwikkelingen moeten worden meegenomen. Ontwikkelingen zoals herbeoordelingen en uitval van typologie. Ook heeft personele bezetting van NCG en van de bureaus invloed op het behalen van de planning. Ieder halfjaar herijkt NCG het MJVP.

De versie van het MJVP waarop dit plan van aanpak is gebaseerd is een andere versie dan waarop NCG over een half jaar de voortgang rapporteert. NCG houdt een veranderdocument bij zodat ten alle tijden in te zien is wat de veranderingen zijn ten opzichte van de eerdere versie. Als de herijking van het MJVP ervoor zorgt dat planning, prioritering of voortgang in de knel komt dan laat NCG dit aan de lokale stuurgroep weten. Indien noodzakelijk kan er dan worden bijgestuurd. Ondanks de slagen om de arm, de aannames en de veranderingen is de inschatting van NCG dat ze in 2028 klaar zijn met de versterkingsopgave. Echter zorgen alle onzekerheden voor continue twijfel of de planning gehaald gaat worden. Het risico op vertraging is altijd aanwezig. We doen ons best om NCG te helpen de doelstelling te bereiken maar dat is geen reden om ons initiële doel: een veilig en vitaal Het Hogeland in 2030 los te laten. Met het uitgangspunt dat onze inwoners veilig wonen, het liefst zo snel mogelijk.

2.8 Afspraken over afwijken van de prioritering

Onze prioritering geeft houvast maar ook ruimte aan NCG om maximale voortgang te realiseren binnen de kaders van uitlegbaarheid. Het is niet uit te sluiten dat we te maken krijgen met voortschrijdend inzicht. Dat een bepaalde manier van beoordelen of uitvoering niet handig is voor een specifieke situatie waar we nu nog geen weet van hebben. Of dat uitvoerbaarheid in een wijk/straat/blok vraagt om een aanpassing van prioritering of werkwijze. Wat gemeente Het Hogeland betreft bepaalt NCG de beste aanpak voor een specifieke situatie met inachtneming van de lokale situatie, zodat een aanpak niet leidt tot niet uitlegbare verschillen. Als daar twijfels over zijn dan wordt de specifieke situatie en de voorgestelde aanpak in de lokale stuurgroep versterking besproken. Indien noodzakelijk kan er dan worden bijgestuurd.

2.9 Gebouwen die voldoen aan de veiligheidsnorm

Voor het eerst hebben we te maken met gebouwen in de versterkingsopgave die zonder versterking voldoen aan de veiligheidsnorm. Dit gaat steeds vaker voor komen. Dit is goed nieuws vanuit veiligheidsoogpunt. De bewoners hebben zwart op wit staan dat hun huizen voldoen aan de veiligheidsnorm. Tegelijkertijd kan het een vreemde situatie opleveren dat omliggende gebouwen wel versterkt worden omdat ze bijvoorbeeld zijn doorgerekend met een oudere NPR. Dat is lastig uit te leggen en toch kan er worden gesteld dat er vanuit veiligheidsoogpunt gelijk is gehandeld. Op een bepaald moment zijn deze gebouwen opgenomen en beoordeeld. Met de beschikbare kennis en informatie over de (on)veiligheid van de woning en wordt gedaan wat nodig is om het gebouw te laten voldoen aan de veiligheidsnorm. Dat kan variëren van slopen en nieuwbouwen tot aan niets. Maar het voldoen aan de veiligheidsnorm staat hierin centraal en dat geldt voor alle gebouwen. Het is te begrijpen dat het ontvangen van een bericht waarin staat dat het gebouw voldoet aan de veiligheidsnorm niet overeen zou kunnen komen met verwachtingen. Bijvoorbeeld omdat het pand van de burens wel versterkt wordt. Dit kan leiden tot een gevoel van ongelijkheid en dat is natuurlijk niet fijn. Desondanks is het positieve aspect van zoveel mogelijk gebouwen op norm, zonder te versterken, dat we sneller zwart op wit hebben staan dat de betreffende inwoners veilig wonen. Onderstaande tabel laat zien in welke plaats hoeveel gebouwen op norm zijn.

Plaats	Gebouwen waarvan we weten dat ze voldoen aan de veiligheidsnorm
Bedum	15
Kantens	28
Uithuizen	154
Uithuizermeeden	10
Winsum	4
Zandweer	15
Eindtotaal	226

3. Lokaal plan van aanpak 2023 in cijfers en afspraken

De versterkingsopgave van Het Hogeland omvat 2532 adressen (bronbestand NCG, peildatum 19 september 2022). Dit zijn 88 meer dan vorig jaar. Deze adressen zijn toegevoegd via Loket opname op verzoek. Er zijn geen adressen met een verhoogd of licht verhoogd risicoprofiel toegevoegd. Dat zijn dezelfde cijfers als vorig jaar. Daarom worden ze niet apart weergegeven. De onderstaande tabel laat zien hoeveel adressen in welke dorpen in de versterkingsopgave zitten. En hoeveel adressen er per dorp opgenomen, versterkingsadvies(VA) gedeeld, project vastgesteld, uitvoering gereed en op norm zijn. Dit laat de voortgang van de versterkingsopgave zien. MP staat voor mijlpaal en komt overeen met interne procesnamen van NCG. Op deze manier is het voor alle partijen duidelijk wat we precies meten.

Dorp	Totaal in opgave	Opgenomen Mijlpaal4	VA gedeeld Mijlpaal 6a	Project vastgesteld Mijlpaal8	Uitvoering gereed Mijlpaal11	Adres op norm Mijlpaal1 2	Resteren de opgave
Adorp	3	2					3
Bedum	365	345	352	84	32	41	324
Den Andel	1						1
Eppenhuisen	9	9	7	2	1	1	8
Kantens	192	180	137	21	12	37	155
Leens	1	1					1
Noordwolde	2	1	1				2
Oldenzijl	15	15	12	3	2	2	13
Onderdendam	7	6	3	2	2	3	4
Oosternieland	8	7	5	1			8
Oudeschip	1	1				1	0
Rasquert	1	1	1				1
Roodeschool	11	9	6	5	2	2	9
Rottum	21	20	15	4	1	1	20
Sauwerd	2	2	1				2
Startenhuizen	6	4	3				6
Stitswerd	8	7	4	1	1	1	7
Tinallinge	6	5	4				6
Uithuisen	1244	1161	897	57	39	187	1057
Uithuisermeeden	369	338	275	45	18	28	341
Usquert	18	16	10	3	2	2	16
Warffum	23	18	11	3	1	1	22
Wetsinge	1						1
Winsum	81	76	64	1	1	5	76
Zandeweer	128	125	101	15	12	27	101
Zuidwolde	9	9	2	4	3	3	6
Totaal	2532	2358	1911	251	129	342	2190

4.1 Opdrachtenplanning voor 2023

In onderstaande tabel worden de opdrachten, capaciteit en de planning per plaats en per processtap weergegeven. De processtappen zijn gebaseerd op de mijlpalen van NCG (bijlage 6.1). De tabel laat zien hoeveel adressen én in welke plaatsen een bepaalde processtap behaald wordt als NCG de opdrachten van de gemeente uitvoert.

Dorp	Opgenomen Mijlpaal 4	Verstekingsadvies gedeeld Mijlpaal 6a	Project vastgesteld Mijlpaal 8	Uitvoering gereed Mijlpaal 11	Adres op norm Mijlpaal 12	Restant opgave na behalen opdracht
Adorp		3				3
Bedum		3	180	3	3	321
Den Andel						1
Eppenhuisen		2	1	2	3	5
Kantens		30	6	10	1	154
Leens		1				1
Noordwolde				1	1	1
Oldenzijl			1	4	1	12
Onderdendam		2				4
Oosternieland		1		1		8
Oudeschip						0
Rasquert				1	1	0
Roodeschool		2		2	3	6
Rottum		4	5	1	1	19
Sauwerd		1	1	1		2
Startenhuizen	1	2	1			6
Stitswerd	1	2				7
Tinallinge		2		1	1	5
Uithuisen	12	116	212	12	6	1051
Uithuizermeeden	1	37	9	16	2	339
Usquert		5	1	1	2	14
Warffum		8	4	1	3	19
Wetsinge						1
Winsum	1	16	2			76
Zandweer		15	7	8	3	98
Zuidwolde		3		1		6
Totaal	16	255	430	66	31	2159

Hoe gaan we om met deze opdrachten?

Net als in het vorige LPVA heeft gemeente Het Hogeland aan NCG gevraagd hoeveel adressen ze in 2023 per fase op kunnen pakken. Dit resulteert in bovenstaande opdrachtentabel. In paragraaf 2.2 staat beschreven dat NCG in 2023 capaciteit voor Het Hogeland heeft om 203 adressen richting uitvoering te brengen. Dit is niet direct terug te zien in bovenstaande tabel omdat alle

voorbereidingsprocessen gestart moeten worden, bijvoorbeeld om een project vast te stellen. Bij het ene adres gaat dat sneller dan bij het andere adres. In 2023 geeft NCG aan dat er 430 adressen worden vastgesteld in een project. Dit is het resultaat van voorbereidingswerk van eerdere jaren. Alles is er op gericht om in 2028 klaar te zijn. NCG baseert deze planning op het MJVP en onze prioritering. Het MJVP is de best mogelijke schatting van de uitvoeringsplanning van de versterkingsopgave. Desondanks weten we dat het MJVP is opgebouwd uit aannames, schattingen en generieke wegingen. Dit maakt het MJVP gevoelig voor veranderingen. Daarnaast wordt het MJVP ieder halfjaar herijkt. Dat is een gegeven waar we nu niet omheen kunnen. Het verandert onze opdracht aan NCG niet. NCG rapporteert de voortgang op basis van onze opdracht. Als er veranderingen optreden die impact hebben op de opdracht dan meldt NCG dat in de lokale stuurgroep. Ze melden wat er verandert, wat de impact is en of er een alternatief is. Als er sturing vanuit de stuurgroep nodig is dan geeft NCG dat aan. Met het instemmen van de lokale stuurgroep met het LPVA geeft iedere aangesloten instantie aan achter deze opdracht te staan voor 2023. Het is echter aan NCG om de opdracht uit te voeren.

Rol van de lokale stuurgroep bij de opdrachten aan NCG

De lokale stuurgroep wordt voorgezeten door de gemeente en bestaat uit NCG, De Delthe, SUW, Woongroep Marenland, Wierden en Borgen en woonzorg Nederland. Tijdens de lokale stuurgroep wordt de voortgang van de totale versterkingsopgave besproken. NCG rapporteert over de voortgang van de opdracht, de knelpunten waar ze tegenaanlopen waardoor risico ontstaat dat opdrachten niet gehaald worden en eventuele wijzigingen ten opzichte van de opdracht en/ of de prioritering. Als NCG wijzigingen en alternatieven voorstelt dan doen ze dat aan de lokale stuurgroep, die daar een besluit over neemt. Daarmee stuurt de lokale stuurgroep de versterkingsopgave aan. De stuurgroep spreekt over de voortgang als totaal en niet over uitvoeringsaanlegenheden. Tenzij een uitvoeringsknelpunt impact heeft op de totale opgave en er randvoorwaardelijke afspraken nodig zijn om een knelpunt op te lossen.

4.2 restant van de opgave van 2021/2022

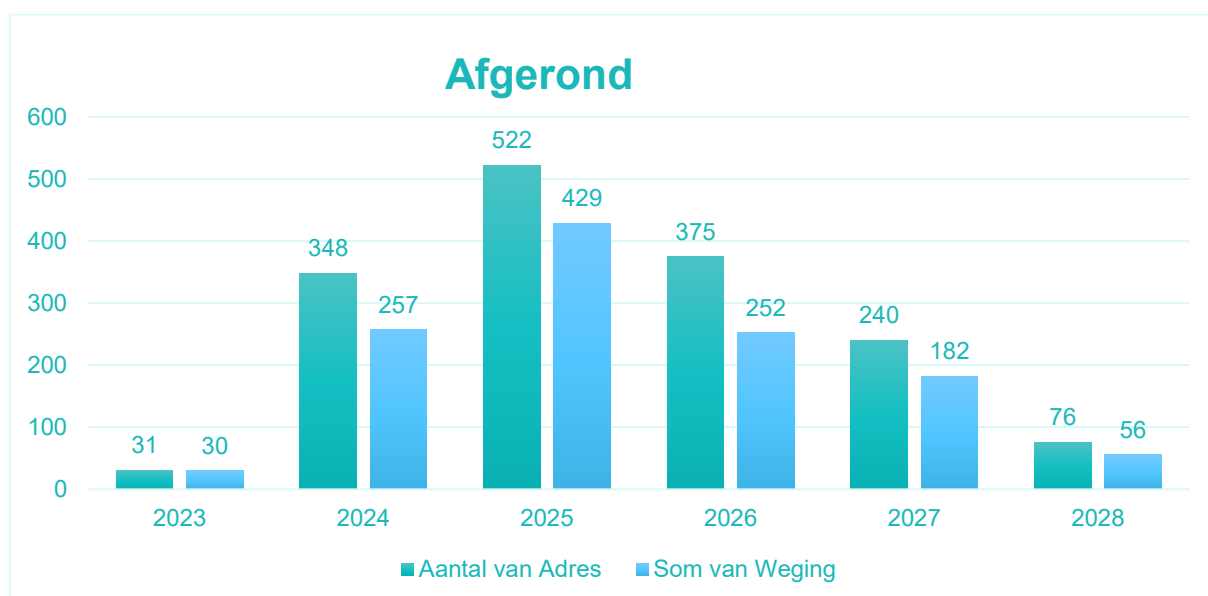
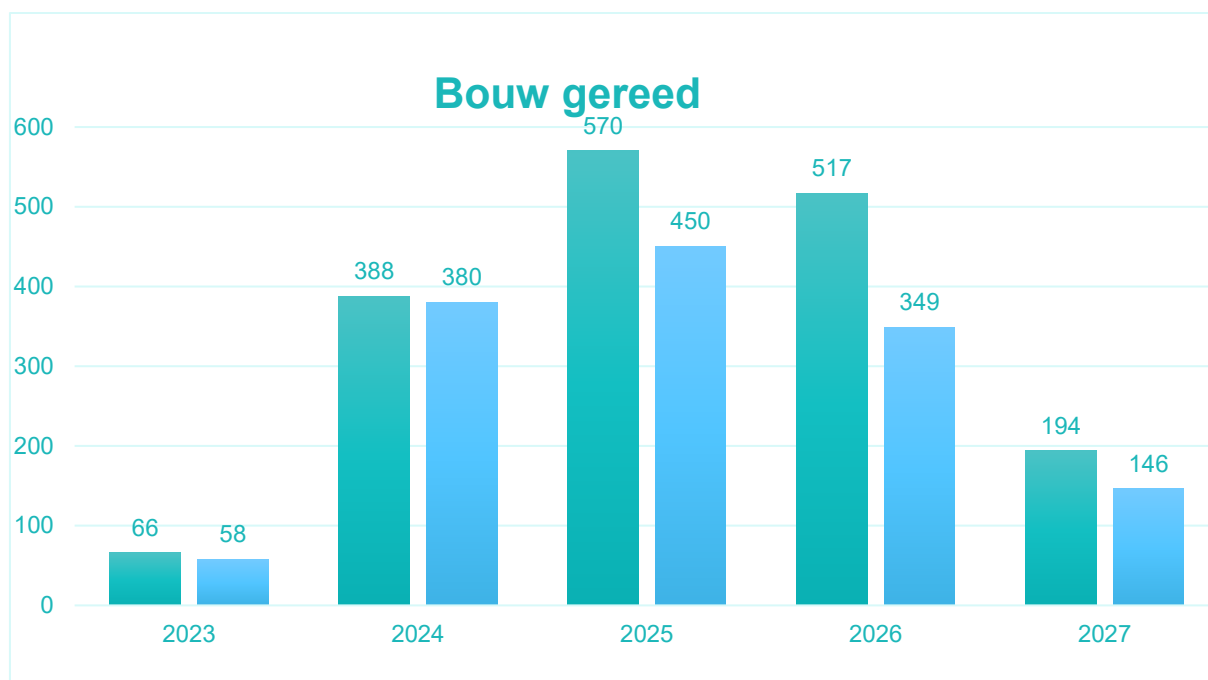
Tijdens de gesprekken over het lokale plan van aanpak van 2023 en de voortgang van het lokale plan van aanpak 2021/2022 kwam naar voren dat NCG niet alle opdrachten uit LPVA 2021/2022 uit kan voeren voor 2023. Dit komt volgens NCG onder andere doordat verwachte typologieën niet bruikbaar zijn en ook niet gaan worden gebruikt. Verder zorgen uitval van typologie, dus dat woningen toch niet voldoen aan de criteria van een bepaald type woning, en herbeoordelingen voor een 'vertraging'. Daarnaast zijn er soms ook individuele/ organisatorische redenen dat er minder voortgang wordt geboekt op een bepaald adres, dan verwacht. Dit zien we terug in de beschikbare capaciteit voor 2023. Een aantal adressen worden doorgeschoven naar 2023 en in sommige gevallen zelfs nog verder. Hierbij volgt NCG wel onze prioritering. In de onderstaande tabel is te zien wat de opdracht aan NCG per mijlpaal was, hoeveel daarvan zijn behaald en hoeveel doorschuiven naar 2023 en verder. Ook is te zien wat dit betekent voor de capaciteit van 2023.

Restant van de opgave van 2022 per mijlpaal	Gepland in 2022	Doorgeschoven naar 2023	Doorgeschoven naar 2024	Doorgeschoven naar 2025	
Opgenomen (mp4)	25	4			
Versterkingsadvies gedeeld (mp6a)	430	91	5		
Project vastgesteld (mp8)	414	14	54	1	
Uitvoering gereed (mp11)	126	33	32	3	
Afgerond (mp12)	83	7	30		
Capaciteit van 2023 versus restant van 2022	Opdracht aan NCG in 2022	Waarvan behaald	Niet behaald en schuift door naar 2023	Capaciteit in 2023	Capaciteit met aftrek van restant 2022
Opgenomen (mp4)	25	21	4	16	12
Versterkingsadvies gedeeld (mp6a)	430	154	91	255	164
Project vastgesteld (mp8)	414	345	14	430	416
Uitvoering gereed (mp11)	126	58	33	66	33
Afgerond (mp12)	83	46	7	31	24

4.3 Doorkijk van de versterkingsopgave / lopen we nog op schema?

Door het MJVP en de prioritering hebben we een beter beeld van de versterkingsopgave van Het Hogeland en kunnen we zelfs een doorkijk maken van de hele opgave in tijd (paragraaf 3.2) over meerdere jaren. We kunnen zien wanneer gebouwen die in de versterkingsopgave zitten naar verwachting veilig zijn. Op de volgende pagina volgt een doorkijk in de tijd per dorp onderverdeeld in de fases: opname en beoordeling én ontwerp en realisatie. Deze doorkijk is gebaseerd op de laatst ontvangen versie van het MJVP. Volgens de laatste inzichten zouden de laatste bouwwerkzaamheden van de versterkingsopgave van Het Hogeland in 2027 gereed moeten zijn. Daarna komt de interne administratieve afhandeling bij NCG. Zodat de versterkingsopgave van Het Hogeland in 2028 is afgerond. Dat komt overeen met de informatie uit het LPVA 2021/22. Dit impliceert dat we op schema lopen. Het MJVP is gebaseerd op aannames, wegingen en schattingen, daarom houden we altijd een slag om de arm. Bovenstaande tekst en onderstaande afbeeldingen zijn gebaseerd op een technische benadering van uitvoering van de versterkingsopgave. We realiseren ons dat het voor betreffende inwoners erg ingrijpend is. Zo ingrijpend dat er tijd en zorgvuldigheid nodig is om een passende keuze te maken. Wat ons betreft hebben eigenaren de ruimte en gelegenheid om op eigen tempo keuzes te maken die het beste bij hen passen.

De onderstaande staafdiagrammen geven een schatting van het aantal adressen in Het Hogeland dat NCG bouw gereed maakt en vervolgens afrond. Kortom hoeveel adressen er per jaar voldoen aan de veiligheidsnorm. In het groenblauw het absolute aantal adressen en in het blauw de gewogen adressen. Omdat NCG verwacht dat niet alle adressen daadwerkelijk versterkt hoeven te worden houden ze daar in een formule rekening mee, de som van het gewogen aantal adressen laat de te verwachten versterking per jaar zien. Beide diagrammen tonen de best mogelijke schattingen op basis van de informatie die nu beschikbaar is.

4.4 Tijdelijke huisvestingsopgave

Voor de versterkingsopgave, met name bij de grootschalige versterking, is tijdelijke huisvesting nodig. De opgave voor tijdelijke huisvesting volgt hierbij de versterkingsopgave. Als er op basis van de versterkingsadviezen tijdelijke huisvesting nodig is dan realiseert NCG dat. Op dit moment wordt er op een aantal plaatsen tijdelijke huisvesting gebouwd of is er al tijdelijke huisvesting gerealiseerd. Op veel plaatsen wordt de versterkingsopgave in fases uitgevoerd zodat er minder tijdelijke huisvesting gebouwd hoeft te worden. Bij het bepalen van het aantal tijdelijke woningen is er altijd sprake van onzekerheid omdat nog niet alle versterkingsadviezen zijn opgeleverd door NCG. We weten dus nog niet hoeveel tijdelijke woningen er exact nodig zijn. Daarom zitten we soms aan de veilige kant, zodat we zeker zijn dat er woningen beschikbaar zijn indien nodig. In onderstaande tabel is de tijdelijke huisvestingsopgave voor 2023 weergegeven.

Plaats	Traject	Nodig in 2023, zover bekend	Beschikbaar in 2023	In ontwikkeling	Opmerking
Bedum	bouwimpuls	1			Maatwerk
	Zorg	49	90		Er wordt in fases gewerkt.
Kantens	bouwimpuls	3			Bouwimpuls zoekt naar THV, maatwerk
	Regulier	23	20		Er wordt in fases gewerkt, gecombineerd met maatwerk
Onderdendam	regulier	1			Maatwerk
Uithuizen	bouwimpuls	15	5		Er wordt in fases gewerkt.
	Gebied	22	29	120	Er wordt in fases gewerkt, gecombineerd met maatwerk
	Zorg			100	
Uithuizermeeden	bouwimpuls	16	6	6	Er wordt in fases gewerkt.
	regulier	3			Maatwerk
Zandeweer	regulier	1		28	THV op locatie in Zandeweer kan ook in fases en naar behoefte worden ingevuld. Interessante locatie voor THV behoefte voor individuele versterkingstrajecten in omliggende dorpen

Hoe komt tijdelijke huisvesting tot stand?

Voordat er een tijdelijke woning of een complex met tijdelijke woningen worden gebouwd is er al veel gebeurd. Het begint bij de noodzaak. Als er veel grootschalige versterking –vaak sloop/ nieuwbouw- in een dorp of wijk wordt verwacht dan is er grote kans dat er tijdelijke huisvesting nodig is. Want om woningen te kunnen versterken of zelfs te slopen is het fijn als de bewoners tijdelijk een behoorlijk onderkomen hebben. Deze kennis heeft NCG. NCG weet waar er versterkt moet worden en welke mate van versterking nodig is. NCG weet dus ook hoeveel tijdelijke woningen er nodig zijn. Ze hebben contracten met bouwers van tijdelijke woningen. NCG is echter geen grondeigenaar. De gemeente is dat vaak wel. We kijken dus eerst naar mogelijke locaties die we zelf in beheer hebben in de buurt van de versterking. Soms hebben we geen grond in ons bezit maar kan er een overeenkomst door NCG worden afgesloten met de particuliere eigenaar. Daarnaast is de gemeente wettelijke bevoegd gezag om (bouw) activiteiten op een stuk grond te toetsen. We weten als geen ander wat er kan en mag in een bepaald gebied. Praktisch komt het erop neer dat de gemeente gaat over het bepalen van de locatie waar de tijdelijke huisvesting op gebouwd kan worden. Hierbij houden we in eerste instantie twee uitgangspunten aan: Er moeten genoeg tijdelijke woningen beschikbaar zijn en mensen wonen bij voorkeur tijdelijk in hetzelfde dorp, waar het kan zelfs in of dichtbij eigen wijk.

4.5 Een gebiedsgerichte aanpak waar het kan

Gebieden waar de versterkingsadviezen op basis van oudere inzichten veelal al gedeeld zijn met de eigenaren en met een redelijk groot woningcorporatiebezet, leidt de versterkingsopgave vaak tot een aanzienlijke sloop/nieuwbouwoopgave. In deze gebieden hanteert de gemeente waar mogelijk een gebiedsgerichte aanpak. Dit met als doel om koppelkansen met regulier onderhoud te benutten of om gebieden/wijken duurzaam en toekomstgericht te ontwikkelen. Mits het de veiligheid gestuurde versterkingsopgave niet volledig in de wielen rijdt. Zo'n gebiedsgerichte aanpak speelt op dit moment in Kantens, Uithuizen en Zandweer. Dit doet de gemeente samen met de dorpen, de inwoners (particulieren en huurders), woningcorporaties en NCG. De wensen van inwoners, de plannen van de woningcorporaties betreffende hun woningvoorraad en de visie van de gemeente zullen een plek moeten krijgen in deze aanpak. Daarmee is niet gezegd dat alles mogelijk is. Dit is complex omdat dit soms leidt tot tegengestelde belangen. Hierbij spelen gedane toezeggingen, gewekte verwachtingen, huidige situatie en toekomstige ontwikkelen een rol. Zorgvuldigheid en snelheid staan hierbij soms op gespannen voet met elkaar. Daarom zien we kansen in een gecombineerde aanpak met het 'reguliere' NCG-traject en de versnellingsmaatregelen. Ondertussen worden in andere gemeenten andere manieren toegepast om dorpen in samenhang op te pakken. Bijvoorbeeld de dorpenaanpak in Eemsdelta. Gemeenten hebben onderling contact over dit soort zaken en we leren van elkaar. We proberen gebruik te maken van deze lessen en de kansen die daaruit voortkomen te benutten.

4.6 samenwerking

Door de gespannen relatie tussen zorgvuldigheid en snelheid komen ook de verhoudingen tussen de partijen bij een gebiedsgerichte aanpak regelmatig onder druk te staan. Dit is inherent aan de versterkingsopgave. Toch weten we elkaar te vinden in het uitgangspunt dat we veiligheid voor onze inwoners vooropstellen. Dat is de reden dat professionele partijen met een verantwoordelijkheid voor een ander in de versterkingsopgave, onderdeel uitmaken van de lokale stuurgroep. (NCG voor het op norm brengen van gebouwen, corporaties voor de veiligheid van de huurders en de gemeente voor de veiligheid van haar inwoners). Op uitvoeringsniveau kunnen de onderlinge belangen verschillend, of zelfs tegenstrijdig, zijn maar dat zit het respect voor elkaars verantwoordelijkheid niet in de weg. Mede daarom sluiten we samenwerkingsovereenkomsten met de woningcorporaties en maken we projectovereenkomsten per project. We mogen elkaar wijzen op die verantwoordelijkheden maar kijken daarbij ook naar onszelf. Samen hebben we een flink aantal stappen te zetten om tot de gewenste veiligheid en vitaliteit te komen. Iedere stap die niet wordt gezet heeft impact op de stappen van de ander en het behalen van het eindresultaat. We vertrouwen dat iedere partij naar eer en geweten handelt. Niet alleen in de stuurgroep maar in iedere laag van de samenwerking. Ondertekening van dit plan van aanpak is daar een bevestiging van.

4.7 verschillende uitvoeringsstromen

In de afgelopen jaren zijn er verschillende manieren bedacht om de versterking uit te voeren. Soms om het reguliere traject te ontlasten (praktijkaanpak), soms om te versnellen (bouwimpuls) en soms om eigenaren die dat kunnen meer regie te geven (eigenaar kiest bouwer). Al deze trajecten kunnen naast elkaar in hetzelfde gebied/ dorp plaatshebben. Ongeacht de uitvoeringsstroom of aannemer

verwachten we dat er met zorg, aandacht en respect voor inwoner en omgeving wordt gewerkt. Dit om de bereikbaarheid, veiligheid, leefbaarheid en communicatie (BLVC) tijdens de uitvoering te waarborgen. Met de hoofd-opdrachtgevers hebben we overleg en sluiten we contracten af waarin dit soort zaken zijn opgenomen maar we gaan ervanuit dat dit doordringt tot alle onderaannemers en mensen die betrokken zijn bij de uitvoering. Daar willen we op kunnen vertrouwen en indien dit vertrouwen niet wordt waargemaakt sturen we hierop aan.

4.8 Sectorale programma's

Naast de reguliere versterkingsopgave zijn er ook nog een aantal sectorale programma's. Sommige worden op dezelfde manier opgepakt als het reguliere programma en hebben te maken met dezelfde afspraken en uitgangspunten. Zoals het Agroprogramma, erfgoedprogramma, MKB-programma en dorpshuizenprogramma.

Het scholenprogramma en zorgprogramma hebben hun eigen uitgangspunten, bestuurlijke borging en planning. Het lokaal plan van aanpak heeft geen betekenis voor deze twee programma's. Omdat ze wel onderdeel uitmaken van de totale versterkingsopgave wordt de voortgang ter info benoemd.

Scholenprogramma

Het scholenprogramma zit in de laatste fase en nadert afronding. In 2022 zijn de kindcentra in Roodeschool, Uithuizermeeden, Usquert en Warffum opgeleverd. In 2023 is de versterking van Het Hogelandcollege in Warffum volgens planning afgerond. In 2024 is de gedeeltelijke sloop/nieuwbouw van het Hogelandcollege in Uithuizen volgens planning afgerond. Als dat klaar is, voldoen alle gebouwen die onderdeel uitmaken van de het scholenprogramma in de versterkingsopgave aan de veiligheidsnorm. Veel kindcentra hebben van de gelegenheid gebruik gemaakt om samen met andere instellingen een nieuw en toekomstbestendig gebouw te realiseren. Enkele gebouwen zijn versterkt en sommige schoolgebouwen zijn verdwenen vanwege samenvoeging met andere scholen.

Zorgprogramma

De versterking van de zorgcomplexen in Bedum is in volle gang en het loopt volgens planning om in vijf jaar afgerond te zijn.

De zoektocht naar een tijdelijke locatie voor de zorgcomplexen Hunsingoheerd in Uithuizen en de Mieden in Uithuizermeeden is gelukt. Er komt een tijdelijk zorgcomplex aan de Dingeweg in Uithuizen waar de zorginstelling gebruik van gaat maken. De tijdelijke locatie wordt eind 2023 opgeleverd en dan begint de versterking van Hunsingoheerd gevolgd door de versterking van de Mieden.

Elders in Uithuizen wordt in 2023 begonnen aan een gecombineerde nieuwbouwlocatie in samenwerking met Lentis, Cosis en Noorderzorg. Naar verwachting duurt dit 3 jaar.

Agroprogramma, erfgoedprogramma, MKB-programma en dorpshuizenprogramma

In het Agroprogramma, erfgoedprogramma en MKB-programma van NCG zijn gebouwen uit de versterkingsopgave opgenomen die een aparte aanpak nodig hebben omdat ze op basis van kenmerken behoren tot een functioneel agrarisch gebouw, omdat ze een erfgoedkenmerk hebben of een MKB-bestemming. Hoewel de aanpak vaak maatwerk is en er specifieke kennis en expertise

nodig is om dit goed op te pakken, vraagt het geen aparte behandeling in dit lokale plan van aanpak. De adressen die in deze programma's zitten worden op dezelfde manier geprioriteerd als de rest van de opgave. Nu het nieuwe dorpshuis het Klokhoes is opgeleverd geldt dit ook voor de resterende 2 dorpshuizen in onze versterkingsopgave. In de onderstaande tabel is te zien in welke plaats hoeveel adressen in een specifiek programma van NCG zitten. Hierbij is wel de volgende kanttekening te maken. Deze adressen zitten in een specifiek programma omdat er 'iets anders' nodig is om de bedrijfsvoering door te laten gaan tijdens een eventuele versterking. Dit geldt voor het agroprogramma, dorpshuizenprogramma en MKB-programma. Er zijn daarnaast nog adressen in de scope met een erfgoedkenmerk die niet in het erfgoedprogramma zitten omdat het eventuele vervolg geen gevolgen heeft voor de erfgoedstatus.

Plaats	Agroprogramma	Dorpshuizenprogramma	Erfgoedprogramma	MKB-programma
Bedum	2			
Den Andel				1
Eppenhuisen			1	
Kantens	5	1	3	2
Oldenzijl	6		1	1
Onderdendam				
Oosternieland	3		1	
Oudeschip				
Rasquert				
Roodeschool				1
Rottum	6		1	
Sauwerd				
Startenhuizen	4			
Stitswerd	6			
Tinallinge	1			
Uithuizen	4	1	7	16
Uithuizermeeden	3		1	8
Usquert	4		1	1
Warffum	3		2	1
Wetsinge				
Winsum	3			
Zandeweer	4	1	6	
Zuidwolde				
Eindtotaal	54	3	24	31

4. Sociaal en gezondheid

De versterkingsopgave en het herstel van schade als gevolg van aardbevingen hebben niet alleen gevolgen voor de woningen, maar ze hebben ook gevolgen voor het sociale functioneren en de gezondheid van heel veel inwoners van Het Hogeland. Deze impact is vaak minstens zo groot. De onzekerheden over het wel of niet veilig zijn van woningen veroorzaken meetbare (stress gerelateerde) gezondheidsklachten. De uitingen van stress zijn heel verschillend, zoals woede, machteloosheid, depressie en verslaving. De gemeente Het Hogeland blijft zich actief inzetten om haar inwoners ook op deze gebieden te ondersteunen.

4.1 Ontwikkelingen in 2023

In 2020 is de tafel sociaal en gezondheid ingesteld. De tafel sociaal en gezondheid is een regionaal bestuurlijk overleg waar onderwerpen op het gebied van sociaal en gezondheid die raakvlak hebben met aardbeving gerelateerde zaken worden besproken en zo nodig onder de aandacht gebracht worden van betrokken bewindvoerders. De tafel sociaal en gezondheid zal hier op blijven inzetten. In Het Hogeland bieden sinds 2019 twee (onafhankelijke) aardbevingscoaches sociaal en emotionele ondersteuning aan. Deze ondersteuning is grotendeels gericht op de individuele inwoners. Vorig jaar ging het om ongeveer 83 individuele trajecten.

Daarnaast gaat aandacht uit naar de samenwerking met andere betrokken instanties binnen het aardbevingsdossier zoals gemeenten, NCG, IMG, woningbouwcorporaties, etc. Wanneer bewoners vanwege de versterkingsoperatie moeten verhuizen naar een tijdelijke woning heeft dit vaak een grote impact. Om bewoners hierop voor te bereiden of om ze te ondersteunen is er in Kantens en Uithuizen een inloop spreekuur georganiseerd. Tevens zijn dorpenrondes gehouden en is een opruim-dag (Uithuizen) georganiseerd. Vorig jaar zijn er ruim 100 contacten met inwoners geweest.

Deze vormen van individuele en collectieve ondersteuning worden ook in 2023 voort gezet.

Immateriële schadevergoeding van 2021/2022

Vorig jaar is door IMG de regeling immateriële schade ontwikkeld om geestelijk leed en verdriet bij inwoners te vergoeden. Huurders kunnen op grond van deze regeling een vergoeding aanvragen en op termijn ook minderjarigen. De regeling wordt gefaseerd ingevoerd. Inwoners in alle plaatsen in Het Hogeland kunnen ondertussen een aanvraag indienen. Indien gewenst kunnen de aardbevingscoaches helpen bij het indienen van een aanvraag.

Interventie team

In het Groningse aardbevingsgebied doet zich een aantal vastgelopen situaties voor die met behulp van bestaande regelingen of door bestaande partijen, binnen hun huidige bevoegdheden, niet op een redelijke of adequate wijze opgelost kunnen worden. Om een bijdrage te leveren aan het oplossen van deze schrijnende situaties is het Interventieteam Vastgelopen Situaties ingesteld. Het Interventieteam bestaat uit een vertegenwoordiger van IMG en NCG en een adviseur/ onafhankelijk voorzitter. Het Interventieteam heeft ruim mandaat gekregen om maatwerkoplossingen te kunnen

bieden aan bewoners van wie het dossier is vastgelopen. Op deze manier kan aan deze bewoners weer perspectief geboden worden. Het Interventieteam heeft op dit moment vier dossiers vanuit Het Hogeland in behandeling.

Impactvolle dossiers

In het geval van impactvolle dossiers (voor heen: versterkingsprogramma bijzondere situaties) willen we samen met NCG (en andere organisaties zoals TCMG) inwoners in een bijzondere situatie helpen. Hierbij is naast de versterkingsopgave sprake van een bijzonder sociaal/ maatschappelijke situatie. Dit eventueel in combinatie met een schadedossier of een andere bijzondere situatie.

4.2 Méér dan de versterkingsopgave

De versterkingsopgave is een belangrijke maar niet de enige factor die van invloed is op de sociale basis en de gezondheid van onze inwoners. Uit diverse onderzoeken blijkt dat het hele gebied geraakt wordt en niet alleen de inwoners van wie de huizen versterkt worden en/of die een bijdrage krijgen voor het versterken van de woningen. Ook de inwoners die buiten de regelingen vallen worden geraakt in hun welzijn en welbevinden. We willen ons ook voor deze inwoners (blijven) inzetten.

5. Communicatie

Inwoners moeten vaak lang wachten op duidelijkheid over een eventuele versterking van hun woning of gebouw. Deze langdurige onduidelijkheid kan zorgen voor psychologische- en/of maatschappelijke problemen. Wanneer er dan toch gecommuniceerd wordt over de versterkingsopgave moet dit helder, concreet en tijdig zijn zodat inwoners daar perspectief uit halen. Gemeente Het Hogeland vindt dit belangrijk en we vragen dat ook nadrukkelijk van NCG. Als NCG informatie geeft aan een inwoner, dan is dat zoveel mogelijk inhoudelijke informatie. Waarbij op een proactieve, concrete en heldere manier gecommuniceerd wordt. Liever te vaak dan te weinig.

Bij een gebiedsgerichte aanpak heeft de gemeente de regie in de communicatie richting inwoners en/of groepen inwoners. In deze aanpak betreft de gemeente inwoners bij de inrichting van hun toekomstige wijk, de inrichting van de openbare ruimte en de voorwaarden om de uitvoering van de versterking zo goed mogelijk te laten verlopen.

Om te kijken of onze communicatie (nog) aansluit bij onze inwoners luisteren we goed naar de signalen die we ontvangen van bewonersbegeleiders, bewonersconsulenten en de aardbevingscoaches. Ook monitoren we de vragen en opmerkingen die voorbij komen bij ons Klant Contact Centrum (KCC) en op sociale media. Indien nodig passen we onze communicatie aan.

5.1 Communicatie over versterking van woning

Iedere eigenaar van een woning die in de versterkingsopgave van Het Hogeland zit, krijgt een brief van de gemeente. Hierdoor is het duidelijk of een eigenaar wel- of niet in de versterkingsopgave zit. Dit jaar krijgen alle eigenaren van adressen die nieuw zijn toegevoegd een brief van de gemeente met de bevestiging dat ze onderdeel zijn van de versterkingsopgave en daarbij relevante informatie.

Over alle uitvoeringsgerichte zaken communiceert NCG met de betreffende eigenaar. NCG communiceert over de vervolgstappen en de uitvoeringsplanning.

Op het moment dat er bouwwerkzaamheden starten of gaan starten worden betrokken inwoners en omwonenden geïnformeerd door de betrokken partij of partijen. Als het gaat om reguliere versterkingswerkzaamheden communiceert NCG en als het gaat om corporatiewoningen communiceert de woningcorporatie met de huurders. Als het gaat om vergunningen en tijdelijke huisvesting communiceert de gemeente. Indien nodig wordt er gezamenlijk gecommuniceerd.

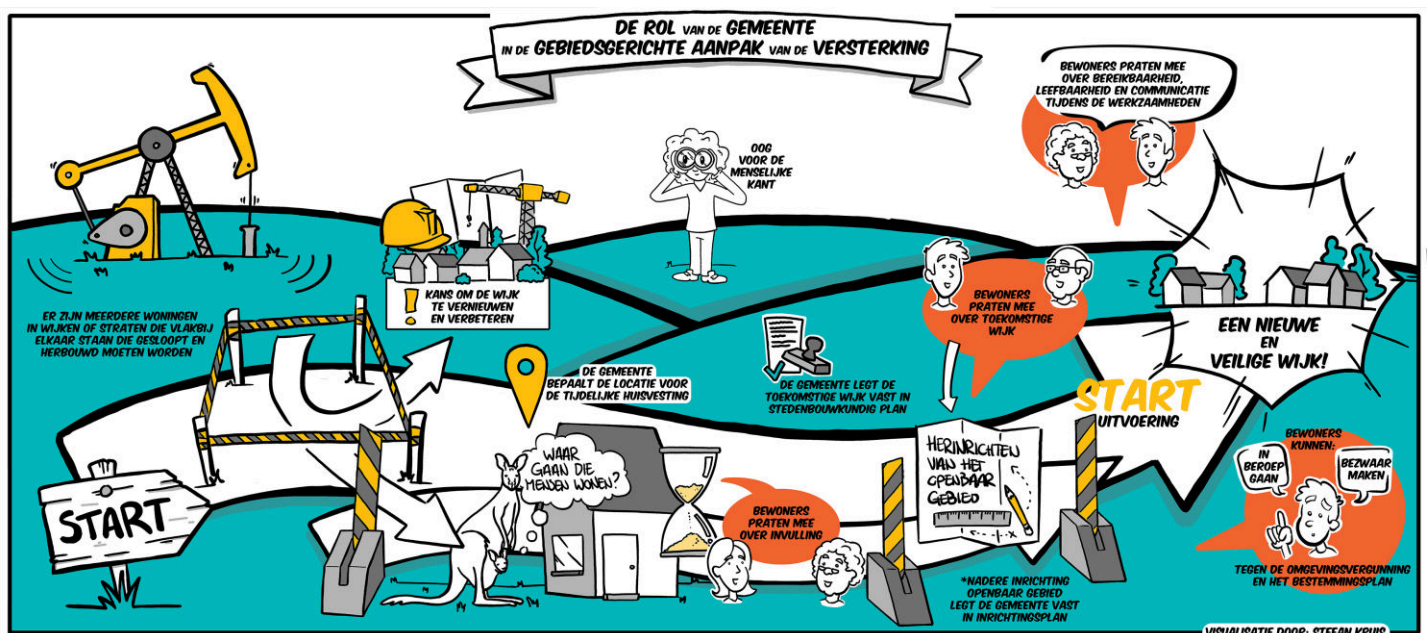
5.2 Communicatie bij een gebiedsgerichte aanpak

Als de versterkingsopgave van de NCG in een aaneengesloten woningen en/of gebouwen omvat, biedt dat voor de gemeente kansen om de wijk te voorzien van een kwaliteitsimpuls (wijkvernieuwing). De gemeente past dan een gebiedsgerichte aanpak toe. Dit gebeurt nu in Kantens, Zandweer en Uithuizen. Hier trekken de gemeente, NCG, de woningcorporatie en in Uithuizen de zorginstellingen met elkaar op.

De gemeente wil in de gebiedsgericht aanpak zoveel mogelijk *naast* inwoners staan. We weten daarom wat er leeft onder bewoners en kunnen hen een podium bieden om hun ervaringen te delen. Op basis van deze ervaringen, kan de gemeente op een herkenbare manier – samen met samenwerkingspartijen – vertellen wat bewoners op dat moment te wachten staat, wat dit voor hen kan betekenen en waar de gemeente samen met bewoners naartoe wil werken (veilig en duurzaam wonen en leven).

Daarnaast heeft iedere organisatie ook zijn eigen communicatieverantwoordelijkheid. De verschillende uitingen die voortkomen uit deze eigen verantwoordelijkheid, delen de betrokken organisaties met elkaar en stemmen de eventuele boodschappen ook met elkaar af.

Op deze manier wil de gemeente de gebiedsgerichte aanpak rondom de versterking goed laten verlopen en inwoners op een goede manier benaderen en te betrekken. De onderstaande afbeelding laat zien welke rol de gemeente heeft bij een gebiedsgerichte aanpak

5.3 participatie bij de versterkingsopgave

Hierboven hebben we aangegeven dat we het belangrijk vinden dat er helder, concreet en tijdig moet worden gecommuniceerd met inwoners, omwonenden en betrokkenen. Dat belang blijft. Daarnaast is het ook belangrijk dat we mensen op een zorgvuldige manier betrekken bij de versterkingsopgave. Dit is echter een uitdaging op zichzelf. Bovendien is dat altijd maatwerk. Een eigenaar heeft namelijk een andere positie in de versterkingsopgave dan een omwonende die niet in de versterkingsopgave zit. Ook zijn er verschillende niveaus waarop er gesprekken worden gevoerd of waarop samenwerking plaatsheeft. Dit kan bijvoorbeeld op gebouwniveau, blokniveau, wijkniveau of dorpsniveau. De niveaus kunnen verschillen, de belangen van de deelnemers kunnen verschillen terwijl de betrokkenen soms dezelfde mensen en partijen zijn. Dit kan verwarrend werken en in enkele gevallen leiden tot belangenverstremming. Daarnaast hebben we te maken met wetten en regels die de creatieve vrijheden inperken en daardoor belemmerend aanvoelen. Daar hebben we niet altijd invloed op.

Wat belangrijk is voor het betrekken van inwoners, is dat aan de voorkant duidelijk is wat de wederzijdse verwachtingen zijn, welke mate van invloed er is en dat de mate van betrokkenheid recht doet aan de positie die iemand heeft in een traject. Dat kan soms op het niveau *meedenken* zijn, soms vragen we om *mee te praten* of soms is het mogelijk om *mee te maken*. Dit geldt voor gemeente richting inwoners maar natuurlijk ook andersom. Daarbij is het goed om te benoemen dat betrokkenheid niet altijd leidt tot een gewenste uitkomst. Het moet uiteindelijk wel bijdragen aan de uitlegbaarheid en de kwaliteit van het traject.

In de gebiedsgerichte aanpak betreft de gemeenten bewoners en omwonenden actief bij de totstandkoming van een ruimtelijke plan voor de nieuwe wijk en een inrichtingsplan voor de openbare ruimte. We betrekken hen ook bij het maken van een plan voor de uitvoering van de werkzaamheden, waar afspraken worden gemaakt over bereikbaarheid, leefbaarheid, veiligheid en communicatie.

5.4 Communicatiemiddelen

Op de website van de gemeente staat informatie over de versterkingsopgave [Aardbevingen - Gemeente Het Hogeland](#).

Op de website van de NCG staat informatie over de trajecten van NCG [NCG | Nationaal Coördinator Groningen \(nationaalcoordinatorgroningen.nl\)](#)

Op projectniveau werken NCG, woningcorporaties, gemeente en eventueel zorgpartijen samen aan (nieuws)brieven, bewonersbijeenkomst en/of andere informatievoorziening. De daaruit voortvloeiende communicatiemiddelen worden periodiek aangeboden aan de betreffende eigenaren, omwonenden.

Bijlagen

I. Mijlpalenoverzicht van NCG

	Mijlpalen	Toelichting
1	Aan werkvoorraad toegevoegd	Het adres is toegevoegd aan de werkvoorraad o.b.v. formele goedkeuring (HRA, verrijking of lokaal plan van aanpak, door directeur NCG - incidenteel of o.b.v. LOOV).
2	In lokaal plan van aanpak opgenomen	Het adres is in scope van de door de gemeente goedgekeurd lokaal plan van aanpak.
3	Overgedragen aan 'opname en normering'	Adres is overgedragen aan O&N voor opname o.b.v. de prioritering in het gemeentelijke (jaar)programma.
4	Opname uitgevoerd	De opname heeft plaatsgevonden (uitgebreid, validatie of bureaustudie) en het rapport is ingediend.
5	Beoordeling vastgesteld	De beoordeling is geaccepteerd door NCG.
6	Normbesluit genomen	Normbesluit is opgesteld en gedeeld met eigenaar/gebruiker.
6a	<i>VA gedeeld met eigenaar/ gebruiker (proxy)</i>	Het versterkingsadvies is gedeeld met de eigenaar/gebruiker.
7	Planvorming gestart	Het versterkingsadvies is overgedragen aan een externe partij. De projectopdracht is vastgesteld.
8	Uitvoeringsplan gereed	Het definitieve budget is goedgekeurd in het productie overleg en alle voorbereidingen voor bouw zijn afgerond (definitief ontwerp en planning gereed, uitvoeringsbudget vastgesteld, uitvoerder geselecteerd, vaststellingsovereenkomst, milieumaatregelen genomen, tijdelijk huisvesting geregeld).
9	Versterkingsbesluit genomen	Versterkingsbesluit is opgesteld en gedeeld met eigenaar/gebruiker.
10	Bouw gestart	Start met werkzaamheden (sloop/versterking/bouw).
11	Bouw gereed	De bouwwerkzaamheden zijn gereed en het definitieve proces verbaal van oplevering is getekend door projectleider, aannemer en eigenaar.
12	Afgerond	Het adres voldoet aan de veiligheidsnorm.
13	Proces intern afgerond	Alle resterende (administratieve) werkzaamheden zijn afgerond. Na deze mijlpaal zijn geen activiteiten vanuit NCG meer nodig.